

POUKA PUSTINJSKIH OTACA

Želiš li da te Krist preobrazi, nauči moliti srcem!

“Moliti znači spustiti se od razuma u srce i tamo proboraviti pred licem uvijek prisutnog i sveznajućeg Gospodina, koji u tebi stanuje.”

Hezihatska molitva koja vodi do takvog mira, u kojem duša može boraviti s Bogom, je molitva srca. Za nas, koji smo više usmjereni na razum, vrlo je važno učiti moliti srcem i iz srca. Pustinjski oci pokazat će nam put. Iako oni nisu stvarali teoriju molitve, njihove konkretne zgođe i upute daju nam građu od koje su kasniji pravoslavni pisci izgradili vrlo izrazitu duhovnost. Duhovni pisci s brda Sinaja i Atosa te Starci iz Rusije devetnaestoga stoljeća, ukorijenjeni su u pustinjačkoj tradiciji. Najbolju formulaciju za molitvu srca nalazimo u riječima ruskog mistika Teofana Samotnika: **“Moliti znači spustiti se od razuma u srce i tamo proboraviti pred licem uvijek prisutnog i sveznajućeg Gospodina, koji u tebi stanuje.”** To je bila središnja misao hezihazma kroz sva stoljeća. **Molitva je stajanje pred Bogom s razumom u srcu, to jest u onoj točki našeg bića gdje nema ni razdjeljenja ni razlike i gdje smo sasvim jedno.** Tu stanuje Duh Božji i tu se događa veliki susret. Tu govori srce srcu, jer tu smo pred licem sveznajućeg Boga, koji u nama stanuje.

Ovdje nam mora biti jasno, da riječ srce upotrebljavamo u punom biblijskom značenju. U običnom govoru riječ srce označuje mekoću. Označava sjedište osjećajnog života. Izrazi “puca mi srce” ili “srdačno” pokazuju da srce često promatramo kao mjesto topline, mjesto osjećaja, nasuprot hladnom razumu, odakle ishode naše misli. Ali u judeo-kršćanskoj tradiciji riječ srce označava izvor svih psihičkih, emocionalnih, intelektualnih, voljnih i čudorednih snaga.

Iz srca izvire neprepoznatljivi impulsi kao i svjesni osjećaji, raspoloženja i želje. I srce ima svoje razloge i središte je opažanja i spoznaja. Konačno, srce je sjedište volje. Stvara planove i donosi dobre zaključke. Tako je srce središnji i sjedinjujući organ našeg osobnog života. **Srce nam određuje osobnost i zato ono nije samo mjesto gdje stanuje Bog, nego i mjesto kamo su usmjereni najžešći napadi Sotone.** To srce je mjesto molitve. **Molitva srca je molitva koja se diže Bogu iz središta osobnosti te stoga zahvaća cijelu našu ljudskost.**

Jedan od pustinjskih otaca, Makarije Veliki, rekao je: “Glavna je zadaća atlete (to jest monaha) ući u svoje srce.” To ne znači da monah treba pokušati moliti samo osjećajem, ali bi on trebao težiti za tim, da mu molitva preoblikuje cijelo biće. Najdublja je spoznaja pustinjskih otaca, da ulaz u srce znači ulaz u kraljevstvo Božje. **Drugim riječima: put k Bogu vodi kroz srce.** Izak Sirac piše: “Teži za tim da uđeš u

riznicu... to jest u svoju nutrinu, i tu ćeš otkriti nebesku riznicu, jer to je jedna te ista riznica. Ako ti uspije ući, vidjet ćeš obadvije. Ljestve po kojima se uspinje u to kraljevstvo skrivene su u tebi, u tvojoj duši. Budeš li se čuvao grijeha, otkrit ćeš prečke tih ljestava po kojima ćeš se uspinjati.”

A Ivan Karpatios kaže: *“U molitvi se mora računati na mnoge muke i borbe, da bi se došlo do duhovnog raspoloženja u kojem prestaje svaka rastresenost; to je nebo u srcu, mjesto gdje u nama živi Krist, kako nam tvrdi apostol.”*

Kroz svoje izreke upućuju nas pustinjski oci na vrlo mistično gledanje molitve. Odvraćaju nas od naših vježbi, koje samo jačaju razum i koje u Bogu gledaju problem s kojim se trebamo sučeliti. Pokazuju nam, da prava molitva prodire do u srž naše duše i ne ostavlja ništa netaknuto. *Molitva srca je molitva u kojoj svoj odnos ne možemo ograničiti na zanimljive riječi ili pobožne osjećaje. Takva molitva preobražava – to je njezino svojstvo – cijelo naše biće u Krista i to upravo zato, što nam otvara oči za istinu o nama samima i istinu o Bogu.* U svom srcu se prepoznajemo kao grešnici, koje okružuje Božje milosrđe. *Iz tog unutarnjeg gledanja vapimo: “Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga, smiluj se meni grešniku!”*. Molitva srca nagoni nas da apsolutno ništa ne skrivamo pred Bogom i da se bez pridržaja prepustimo njegovu milosrđu.

Tako je molitva srca molitva istine. Ona razotkriva mnoge iluzije o nama samima i o Bogu te nas dovodi do istinskog susreta između grešnika i milosrdnog Boga. Po toj istini dolazimo do mira jednog hezihaste. U onolikoj mjeri u kojoj se ta istina usidri u našem srcu, bit ćemo manje rastreseni svjetskim mislima, a naše će nas srce kao i sve stvorenje, utoliko jasnije i bistrije upravljati prema Gospodinu. Tako će se u našoj molitvi ostvariti Isusova riječ: “Blaženi čista srca, oni će Boga gledati” (Mt 5,8). *Napasti i borbe trajat će do kraja našeg života, ali ako smo čista srca, i u nemirnom ćemo životu nalaziti mir.*

Henry J. M. Nouwen, “Put srca”

Ova molitva o kojoj je ovdje govora moli se ovako:

bilo bi dobro ujutro i navečer, a tko može i preko dana, barem nekoliko minuta, idealno bi bilo pola sata na dan ponavljati u sebi:

***“Gospodine Isuse Kriste, Sine Boga živoga,
smiluj se meni grešniku!”***

Molitva srca nagoni nas da apsolutno ništa ne skrivamo pred Bogom i da se bez pridržaja prepustimo njegovu milosrđu. Tko će ustrajati u toj molitvi mijenjat će se na bolje, ne samo raspoloženje, nego općenito čitav život u svakom pogledu. Treba ustrajati.